

Universiteit
Leiden
The Netherlands

YAL

Young
Academy
Leiden

Donderdag 18 februari 2021, 18.30-20.30

Jeugd, hersenwetenschap en recht: nieuwe richtingen voor onderzoek en praktijk

Programma

Tijdens de verschillende presentaties zullen inzichten en vraagstukken worden besproken over de betekenis van hersenontwikkeling van jongeren in het jeugd(straf)recht. Na elke presentatie is er tijd voor een korte discussie.

18.30-18.35	Opening door Stephanie Rap en Anna van Duijvenvoorde
18.35-18.55	Ton Liefwaard <i>Jeugd, hersenwetenschap en kinderrechten. Over hoe hersenwetenschap internationale kinderrechten is gaan beïnvloeden</i>
18.55-19.15	Mariëlle Bruning & Daisy Smeets <i>De rechtspositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken: participatie vs. bescherming</i>
19.15-19.35	Anna van Duijvenvoorde & Eva Schmidt <i>Hersenontwikkeling en strafrechtelijke aansprakelijkheid en bestraffing van adolescenten</i>
19.35-19.55	Lamyn Belgaroui <i>Het Youthlab van Young in Prison: betekenisvolle jongerenparticipatie</i>
19.55-20.05	Pauze
20.05-20.25	Algemene discussie <i>Maatschappelijke knelpunten/discussies en ideeën voor vervolgonderzoek</i>
20.25-20.30	Afsluiting door Stephanie Rap en Anna van Duijvenvoorde

Jeugd, hersenwetenschap en kinderrechten.

Over hoe hersenwetenschap internationale kinderrechten is gaan beïnvloeden

De invloed van hersenwetenschap op internationale kinderrechten is onmiskenbaar. Waar het VN-Kinderrechtenverdrag, dat ieder kind erkent als rechtssubject, dateert uit een tijd waarin onze kennis over de ontwikkeling van kinderen en adolescenten nog beperkt was, is vandaag de dag duidelijk zichtbaar dat de interpretatie en toepassing van internationale kinderrechten wordt geïnformeerd door de hersenwetenschap. In deze bijdrage worden verschillende voorbeelden gegeven van deze ontwikkeling en wordt een aantal vragen gesteld die bij dit alles niet uit het oog mogen worden verloren.

Prof. mr. dr. Ton Liefwaard is vice-decaan en UNICEF-hoogleraar kinderrechten aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Hij is docent en publiceert over tal van terreinen van internationale kinderrechten en begeleidt promovendi van over de hele wereld. Regelmatig treedt hij op als adviseur van internationale en nationale organisaties op het terrein van kinderrechten, child-friendly justice, detentie en jeugdstrafrecht. Hij is programmadirecteur van de Master of Laws: Advanced Studies in International Children's Rights in Leiden.

De rechtspositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken: participatie vs. bescherming

Als er belangrijke juridische beslissingen over kinderen worden genomen, hebben zij het recht om hierover hun mening te geven. Elke minderjarige zou - mede op grond van artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) - in staat moeten worden gesteld om, direct of indirect, betrokken te worden in juridische procedures zoals kindbeschermingsmaatregelen of echtscheidingszaken. De participatie van kinderen heeft de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekregen en de rechten van kinderen worden serieus genomen. Toch zijn er nog veel vragen, want hoe kunnen we die participatie het beste vormgeven, en wat kunnen we verwachten van jonge kinderen? Ook is er discussie over de mate waarin participatie stressvol is voor minderjarigen en vraagt men zich af leeftijdsgrenzen nodig zijn om de balans tussen bescherming en participatie bewaken. In deze presentatie gaan we hier dieper op in.

Prof. mr. drs. Mariëlle Bruning is hoogleraar Jeugdrecht aan de Universiteit Leiden. Zij is opleidingsdirecteur van de master Jeugdrecht. Haar onderzoek richt zich op het terrein van jeugdhulp, jeugdbescherming, uithuisplaatsing, juridische aspecten van kindermishandeling, participatie van kinderen in juridische procedures en kinderrechten. Zo deed zij onderzoek naar het hoorrecht en de procespositie van kinderen in familie- en jeugdbeschermingsprocedures (2018-2020, in samenwerking met collega's van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit Leiden). Zij evalueerde met een multidisciplinair onderzoeksteam de Jeugdwet (2018) en werkt momenteel aan de evalueeratie van de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen (in opdracht van het

WODC). Zij is tevens rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Amsterdam (team familie- en jeugd).

Dr. Daisy Smeets werkt als Universitair docent bij de onderzoeksgroep Forensische Gezinspedagogiek en Jeugdhulpverlening bij de Universiteit Leiden. Haar onderzoek is gericht op allerlei aspecten waar jongeren, die betrokken zijn bij juridische en forensische procedures, tegenaan lopen. Zo deed zij onderzoek naar pleegzorg en de uitdagingen die dit voor basisschoolleerkrachten met zich meebrengt. In samenwerking met collega's van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden deed zij onderzoek naar het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdrechtsprocedures. Ook werkt zij samen met collega's van de politieacademie in een onderzoek naar de procedure van het kindverhoor wanneer minderjarigen slachtoffer zijn van mishandeling of misbruik.

Hersenontwikkeling en strafrechtelijke aansprakelijkheid en bestrafing van adolescenten

De Nederlandse wetgeving rondom de bestrafing van adolescenten (16-23 jaar) als jeugdigen of volwassenen werd voor het laatst gewijzigd in 2014, onder verwijzing naar wetenschappelijke bevindingen uit de ontwikkelingspsychologie en neurobiologisch onderzoek. De wetgever heeft, met flexibele leeftijdsgrenzen en open normen, beslissingsvrijheid en ruimte tot maatwerk geboden aan de betrokken professionals. Onderzoek toont echter aan dat deze normen in de praktijk wisselend geïnterpreteerd worden en dat verschillend gedacht wordt over de vraag wie, en voor welke feiten, bestraft zou moeten worden onder het jeugd- of het volwassenstrafrecht. Wat weten we inmiddels over het ontwikkelende brein in de adolescentie en welke implicaties heeft dit voor het jeugdstrafrecht? In deze presentatie gaan we in op recente ontwikkelingen en openstaande vragen.

Dr. Anna van Duijvenvoorde is universitair hoofddocent bij de afdeling onderwijs- en ontwikkelingspsychologie. Ze is medeoprichter van het onderzoeksplatform *Childhood & Adolescence: the Neurobiology of Growth and Exploration*. Ze onderzoekt hoe veranderingen in het tienerbrein samenhangen met veranderingen in leren, risicogedrag, en motivatie. Naast haar onderzoek geeft ze les en is ze adjunct-directeur van de Research Master Psychologie van de Universiteit Leiden.

Eva Schmidt behaalde haar bachelor Rechtsgeleerdheid (cum laude), bachelor Psychologie (specialisatie: neuropsychologie, cum laude) en master Legal Research (cum laude) aan de Universiteit Utrecht. In september 2018 begon Eva aan haar promotieonderzoek onder de titel 'Culpability in Development: Sentencing Adolescents as Juveniles or Adults' aan de Afdeling Jeugdrecht van de Universiteit Leiden. Dit onderzoek wordt gefinancierd met een Onderzoekstalentbeurs van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). In het onderzoek wordt beoogd de concepten van strafrechtelijke schuld en verantwoordelijkheid van adolescenten (jongeren en jongvolwassenen) nader te duiden.

Onderzocht wordt hoe deze concepten begrepen moeten worden vanuit juridisch, maar ook vanuit (neuro- en ontwikkelings)psychologisch perspectief. Hierbij wordt eveneens gebruikgemaakt van een rechtsvergelijking met België en Duitsland, en interviews binnen de rechterlijke macht.

Het Youthlab van Young in Prison: betekenisvolle jongerenparticipatie

Het Youthlab is het 'consultancybureau' van Young in Prison met jonge ervaringsdeskundigen. Zij trainen en adviseren forensische jeugdzorgprofessionals en justitie professionals. De training van het Youthlab is opgenomen in de opleiding voor jeugdofficieren in Nederland van het Openbaar Ministerie. Andere opdrachtgevers van het Youthlab zijn bijvoorbeeld het Ministerie van Justitie en Veiligheid, Reclassering Nederland en de Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtsadvocaten (VNJA). Lamyn Belgaroui neemt ons mee in zijn werk voor betekenisvolle jongerenparticipatie: *'Hoe betrek je ervaringsdeskundige jongeren bij beleidsvorming? Hoe maken jongeren en professionals ècht contact? En hoe kunnen jongeren na detentie actief betrokken worden bij hun eigen resocialisatie en die van andere jongeren?'* Aan de hand van praktijkvoorbeelden vertelt Lamyn hoe hij dit bij het Youthlab vormgeeft en begeleidt.

Lamyn Belgaroui is coördinator van het Youthlab. Hij begeleidt ervaringsdeskundige jongeren en treedt op als moderator in trainingen van het Youthlab. In deze trainingen verbindt hij met creatieve methoden de leefwereld van jongeren en de dagelijkse realiteit van professionals.

Moderator:

Dr. Stephanie Rap is universitair docent Kinderrechten bij de afdeling Jeugdrecht van de Universiteit Leiden. In haar onderzoek richt zij zich op de participatie van kinderen en jongeren in juridische en administratieve procedures. Zij maakt gebruik van een interdisciplinaire benadering en kwalitatieve onderzoeksmethoden. Daarnaast verzorgt zij onderwijs in het masterprogramma *Master of Laws: Advanced Studies in International Children's Rights*.

Deze webinar wordt mede mogelijk gemaakt door de *Interdisciplinary Activity Grant* van de Young Academy Leiden (YAL). De bijeenkomst wordt georganiseerd door Anna van Duijvenvoorde en Stephanie Rap.